

درس خارج فقه استاد حمید درایتی

جلسه چهارم، ۲۴ شهریور ۱۴۰۰

موضوع: کتاب الشركة/ شرکت تعاونی / سرمایه شرکت

۱۱- شرکت های تعاونی ملزم هستند که در فرض خروج یا اخراج اعضاء، سهام و کلیه حقوق و مطالبات آنان را مانند سایر دیون شرکت بعد از کسر بدهی و حداکثر ظرف مدت سه ماه پرداخت نمایند. همچنین اگر ورثه متوفی متقاضی دریافت خصوص اعیان شرکت باشند (تراضی و مصالحه محقق نشود) و واگذاری آن ممکن یوده و موجب اضرار به شرکت و سایر اعضاء نباشد، شرکت ملزم به تسلیم خواهد بود [2] . [1]

بخش چهارم - سرمایه شرکت تعاونی

مراد از سرمایه در شرکت های تعاونی همان آورده ای است که هنگام تأسیس و یا افزایش سرمایه از جانب اعضاء تأدیه می گردد . [3] این سرمایه از منظر قانون گذار دارای ویژگی های ذیل است:

۱- ۵۱٪ سرمایه هر شرکت تعاونی باید از جانب اعضاء آن تأمین گردد اما سایر آن (۴۹٪) می تواند با مشارکت دولت یا بخش های دولتی تأدیه شود. باید توجه داشت که مشارکت بخش دولتی حتما باید در مدت معین (مورد توافق طرفین) پایان یابد و سهم مشارکتی دولت بازپرداخت شود [4] .

۲- دولت می تواند در راستای حمایت از شرکت های تعاونی، اموال عمومی نظیر واحدهای صنعتی یا کشاورزی یا خدماتی را به صورت حبس موقت و یا تا پایان فعالیت شرکت در اختیار آن ها قرار دهد و سالانه مبلغ نقدی و یا کالا بابت استهلاك یا بازسازی یا نگهداری یا توسعه واحدهای مزبور دریافت نماید [5] .

۳- شرکت هایی که از عملیات های بانکی قانونی بدون بهره استفاده ننموده باشند، در استفاده از وام و کمکهای مالی دولتی اولویت خواهند داشت [6] .

۴- سهم اعضاء در تأمین سرمایه شرکت های تعاونی برابر است مگر اینکه بر اساس مصوبات مجمع عمومی، برای سرمایه گذاری اعضاء تناسب دیگری پیش بینی شده باشد که در این صورت حداقل و حداکثر سقف سرمایه گذاری باید در حدودی باشد که وزارت تعاون متناسب با نوع و تعداد اعضاء تعاونیها تعیین می نماید [7] .

---

[1] ماده ۱۵ قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران: در صورت لغو عضویت به سبب فوت، استعفاء، انحلال و اخراج، سهم و کلیه حقوق و مطالبات عضو برابر مقررات اساسنامه و قرارداد منعقدۀ محاسبه و به دیون تعاونی تبدیل می شود و پس از کسر بدهی وی به تعاونی به او یا ورثه اش حداکثر ظرف مدت سه ماه پرداخت خواهد شد. تبصره - در صورتی که ورثه تقاضا نماید که سهم عضو متوفی از عین اموال تعاونی پرداخت شود و تراضی یا مصالحه ممکن نباشد چنانچه عین قابل واگذاری بوده و به موجب اخلاف و ضرر فاحش به اعضاء و تعاونی نگردد آن قسمت از مطالبات تسلیم ورثه می گردد.

[2] از این ماده قانونی بدست می آید که اعضاء شرکت تعاونی حقیقتاً مالک حقیقی اموال شرکت هستند و ملکیت آن ها صرفاً اعتباری یا در طول شرکت نمی باشد (برخلاف شرکت های سهامی که چنین انظاری وجود داشت).

[3] ماده ۱۶ قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران: سرمایه تعاونی اموال و دارایی های است که برای تأسیس تعاونی یا افزایش سرمایه قبلی در اختیار آن قرار می گیرد.

[4] ماده ۱۷ قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران: شرکتهای تعاونی شرکتهایی است که تمام یا حداقل ۵۱٪ سرمایه به وسیله اعضاء در اختیار شرکت تعاونی قرار می گیرد و وزارتخانه ها، سازمانها، شرکت های دولتی و وابسته به دولت و تحت پوشش دولت، بانکها، شهرداریها، شوراهای اسلامی کشوری، بنیاد مستضعفان و سایر نهادهای عمومی می توانند جهت اجرای بند ۲ اصل ۴۳ از راه وام بدون بهره یا هر راه مشروع دیگر از قبیل مشارکت، مضاربه، مزارعه، مساقات، اجاره، اجاره به شرط تملیک، بیع شرط، فروش اقساطی، صلح، اقدام به کمک در تأمین و یا افزایش سرمایه شرکتهای تعاونی نمایند بدون آنکه عضو باشند. تبصره - در مواردی که دستگاههای دولتی در تأسیس شرکتهای تعاونی شریک می شوند ظرف مدتی که با موافقت طرفین در ضمن عقد شرکت تعیین خواهد شد سهم سرمایه گذاری دولت به تدریج بازپرداخت و صد درصد سرمایه به تعاونی تعلق خواهد گرفت.

[5] ماده ۱۸ قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران: دولت می تواند با رعایت اصول چهل و سوم و چهل و چهارم قانون اساسی، واحدهای صنعتی یا کشاورزی یا خدماتی و امثال آن را که اموال عمومی است و در اختیار دارد در اختیار شرکتهای تعاونی به صورت زیر قرار دهد: ۱- واحدهای مذکور را به صورت حبس موقت یا مادام که تعاونی به صورت قانونی وجود داشته باشد در اختیار تعاونی قرار دهد و تعاونی مالک منافع آن باشد. ۲- در صورتی که

واحدهای مذکور کارکنان واجد شرایط داشته باشند، در عضویت آن تعاونی اولویت خواهند داشت. ۳- دولت می‌تواند طبق قرارداد بابت استهلاک یا بازسازی یا نگهداری یا توسعه واحدهای مزبور سالانه مبلغی نقدی و یا کالا دریافت نماید. ۴- دولت می‌تواند در واگذاری واحدهای فوق و سایر امکانات، مقرراتی به عنوان شرایط الزامی در رعایت سیاستهای دولت در قیمت‌گذاری و برنامه ریزی تولید و توزیع و تأمین منافع عمومی، تعیین نماید.

[6] ماده ۱۹ قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران: در استفاده از وام و کمکهای مالی دولتی اولویت با تعاونی‌هایی است که از بانکها طبق قانون عملیات بانکی بدون بهره دریافت نکرده باشند.

[7] ماده ۲۰ قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران: سهم اعضاء در تأمین سرمایه شرکتهای تعاونی برابر است مگر مجمع عمومی تصویب نماید که اعضاء سهم بیشتری تأدیه نمایند که در این صورت حداقل و حداکثر سهم‌ها باید در حدودی باشد که وزارت تعاون متناسب با نوع و تعداد اعضاء تعاونیها تعیین می‌نماید.